

Bijlagenboek beleidsplan Jeugdhulp 2015 – 2016

1. Transformatieagenda Zwolle – versie oktober 2014
2. Concept regionale Transformatieagenda 'Kwaliteit jeugdzorg regio IJsselland'
NB deze agenda wordt in het najaar 2014 nog met partners besproken en geactualiseerd
3. Afkortingenlijst
4. Informatiekaart leeftijdsgrenzen

Transformatieagenda

Zwolle

versie oktober 2014

Inleiding

In het beleidsplan is aangegeven wat de gemeentelijke visie en ambitie is op het gebied van de jeugdhulp en welke uitgangspunten daarbij gelden. De jeugdhulpinfrastructuur is beschreven en de wijze waarop de toegang tot de jeugdhulp wordt georganiseerd, met nadrukkelijk aandacht voor de positie van kinderen, jongeren en ouders hierbij.

De transitie en de transformatie van de jeugdhulp gaat in de komende periode onverminderd door. In deze transformatieagenda zijn een aantal speerpunten voor 2015 nader uitgewerkt. Dit betekent niet dat de andere thema's van het beleidsplan Jeugdhulp minder belangrijk zijn, ook daaraan wordt in het komende jaar gewerkt.

In de komende periode zullen we samen met jongeren, ouders en partners deze transformatieagenda aanvullen en uitwerken. Het is dan ook een dynamisch document – er komen onderdelen bij, en onderdelen kunnen worden afgerond. Voor nu (oktober 2014) zijn de thema's van deze transformatieagenda:

1. Versterken preventie en bevorderen innovatie
2. Verbinding passend onderwijs en transitie jeugdzorg
3. Participatie
Dit thema staat apart benoemd, maar loopt ook als rode draad – net als communicatie – door de andere thema's heen.
4. Overgang 18-/18+
5. Monitoring

1. Versterken preventie en bevorderen innovatie

Beschrijving

De transitie biedt een kans voor innovatie en vernieuwing. De gemeente Zwolle zet hierbij meer in op preventie en ambulante vormen van ondersteuning om kinderen zoveel mogelijk in hun eigen gezin en leefomgeving te ondersteunen en daarmee verblijfszorg voorkomen. Bij innovatie spelen er 2 lijnen:

- innovatie bij bestaande aanbieders;
- innovatie door toelating van nieuwe aanbieders en ruimte voor nieuwe initiatieven.

Acties	Met wie	Wanneer	Toelichting
Innovatie en verschuiving naar voren bij bestaande aanbieders			
Onderdeel (regionale) contracten	Bestaande aanbieders	Vóór 1 november 2014	In 2014, 2015 en 2016 werken de jeugdhulpaanbieders samen met de gemeenten aan de transformatie volgens de regionale visie "Opvoeden Versterken". We zetten meer in op preventie en ambulante vormen van ondersteuning ter voorkoming van verblijfszorg. We werken vanuit de eigen kracht van het gezin aan één gezin, één plan in relatie met de andere transitiedossiers. Innovatie en vernieuwing in het nieuwe stelsel en binnen de nieuwe Jeugdwet is hiermee mogelijk. Dit vindt plaats binnen budgetafspraken met die bestaande aanbieders
Monitoring afspraken en ontwikkelingen irt transformatie	Bestaande aanbieders	Continu	Zie ook 5. De regionale bedrijfsvoeringsorganisatie monitort en bewaakt de gemaakte afspraken met aanbieders en rapporteert hierover aan de 12 gemeenten.
Innovatie en preventie – ruimte voor nieuwe, innovatie aanbieders c.q. nieuwe initiatieven en borgen van al lopende initiatieven			
Opstellen subsidieregeling	Ervaringsdeskundigen (jongeren en ouders) Klankbordgroep jeugdzorg/ participatieraad	Vóór 1 maart 2015	In de regeling worden onder meer opgenomen: - criteria waaraan initiatieven moeten voldoen - welke partijen een aanvraag kunnen indienen, hoe de aanvraagprocedure en beoordeling plaatsvindt. Het subsidieplafond is € 1 miljoen.
Beoordelen aanvragen en monitoring subsidieregeling	Ervaringsdeskundigen (jongeren en ouders) Participatieraad/jonger enraad/ klankbordgroep Jeugdzorg (vertegenwoordiging van)	Maart 2015 – december 2016	Evaluatie medio 2016
Evaluatie en borging pilots CJGs en bestaande initiatieven	Partners	Vóór 1 februari 2015	Relatie met thema 2. Betreft bestaande initiatieven die nog niet inhoudelijk en structureel financieel zijn geborgd. Nu veelal incidenteel gefinancierd. Het beschikbare budget hiervoor is € 800.000
Extra inzet op preventie	Partners – onderwijs, welzijn, zorg , en ervaringsdeskundigen (jongeren en ouders)	Continu	Met elkaar vaststellen waarop extra inzet nodig is, afspraken maken hoe dit te organiseren en te financieren en scherp blijven op mogelijke overlap en deze voorkomen/eruit halen en zoeken naar efficiency mogelijkheden.

2. Verbinding passend onderwijs - Jeugdzorg

Beschrijving

De transitie Jeugdzorg staat nadrukkelijk in verbinding met het Passend Onderwijs. Gemeente en scholen staan gezamenlijk aan de lat om de ondersteuning aan kinderen en jongeren goed vorm te geven. De ontwikkelingen op het gebied van Passend Onderwijs dragen bij aan de doelstellingen van de transitie en transformatie van de jeugdzorg en vice versa. Het gaat hierbij enerzijds om het gezamenlijk realiseren van een soepel verlopende schoolloopbaan en anderzijds om het gezamenlijk realiseren van een goede ondersteuningsstructuur.

Ter voorbereiding op al deze ontwikkelingen is in de afgelopen 2 jaar de samenwerking tussen de gemeente en het onderwijs geïntensiveerd. Het onderwijs en de gemeente Zwolle spreken elkaar regelmatig, zowel ambtelijk als bestuurlijk. De afgelopen twee jaar heeft de samenwerking geresulteerd in de visie en uitgangspunten "Positief Opgroeien". Daarnaast zijn er in het kader van de doorontwikkeling van het NJG op 9 scholen (BO, VO en MBO) pilots gestart ter ondersteuning van de aansluiting tussen onderwijs en jeugdhulpverlening.

Doel van deze 9 pilots is om de ondersteuningsstructuur op school vorm te geven en verder te ontwikkelen op basis van de uitgangspunten positief opvoeden:

- Opvoeden versterken, waaronder eigen kracht
- Het belang van een opvoedende leefomgeving
- Hulp in de directe leefomgeving
- Samenhangend aanbod

Elke pilot heeft zijn eigen accenten.

Uit de pilots blijkt wat er randvoorwaardelijk nodig is voor een effectieve ondersteuningsstructuur, wat wenselijk is aan functies binnen het ondersteuningsteam, en welke afspraken en criteria hierbij gelden (kwaliteit, competenties en wie doet wat).

Er zijn veel gezamenlijke thema's tussen het onderwijs en de gemeente Zwolle. Veel van deze thema's zijn al belegd in overlegstructuren, afspraken en gezamenlijk opgestelde agenda's, zoals het voortijdig schoolverlaten en onderwijshuisvesting. In de komende periode willen we lokaal prioriteit geven aan de ondersteuningsstructuur. Vanuit dit thema zullen nog andere thema's naar voren komen. Telkens kijken we samen met het onderwijs, welke acties en/of verbeterplannen nodig zijn, wat daarin prioriteit heeft en wie daarin wat doet.

In de komende periode willen we met een ontwikkelagenda langs drie lijnen afspraken met het onderwijs maken over:

- Een sterke basis
- Ondersteuning waar nodig
- Speciaal als het moet

Er komt een ontwikkelagenda met het basisonderwijs waarbij worden ook de voorschoolse voorzieningen betrokken. Er komt daarnaast een aparte ontwikkelagenda met het voortgezet onderwijs en één met het middelbaar onderwijs. Bij het opstellen van de ontwikkelagenda's maken we zoveel als mogelijk gebruik van bestaande (overleg)structuren.

Een sterke basis

Vooropgesteld, Zwolle heeft een solide en kwalitatief goede onderwijsinfrastructuur. Wel blijft het belangrijk om door te ontwikkelen, iets wat scholen ook al doen.

Vragen die hierbij spelen zijn:

- Wat doet de school aan het versterken van het pedagogische klimaat op school? Wij vragen van de scholen als onderdeel van de ontwikkelagenda een duidelijke visie te formuleren op het pedagogisch klimaat op school en de uitvoering hiervan. Gezien de verandering in doelgroep vraagt het van scholen ook een investering in het versterken van de voorwaarden om tot leren te komen, zoals een positief opvoedingsklimaat en het planmatig/handlingsgericht werken door leerkrachten en docenten.
- Wat kunnen we ter versterking hierin gezamenlijk doen?
- Hoe wordt jongeren en ouderparticipatiebetrokkenheid binnen een school vormgegeven en hoe kan dit, indien nodig, worden versterkt? We onderzoeken of het nodig is of er naast de huidige afspraken met het onderwijs, afspraken gemaakt dienen te worden over de invloed van jongeren binnen het onderwijs. Daarbij kijken we of welke rol de Jongerenraad bij een eventuele ontwikkeling daarvan kan spelen.

Ondersteuning waar nodig

Een voorwaarde voor passend onderwijs en de transitie van de jeugdhulpverlening is een goed werkende ondersteuningsstructuur in en om de school. Een ondersteuningsteam op school bestaat veelal uit: de intern ondersteuner/zorgcoördinator, Jeugdverpleegkundige/jeugdarts, schoolmaatschappelijk werk en leerplichtambtenaar. We werken maken afspraken over een sluitende ondersteuningsstructuur die door school en gemeente gedragen wordt.

Speciaal waar het moet

Bij sommige ondersteuningsvragen is inzet van specifieke expertise nodig. Belangrijk hierbij is dat er korte lijnen zijn zodat hulp tijdig kan worden ingezet.

In de komende periode brengen we met het onderwijs in kaart:

- Welke ondersteuningscompetenties er op de verschillende schooltypen zijn. Daarbij brengen we ook de omvang en de financier in beeld.
- We evalueren de pilots in het kader van de doorontwikkeling NJG.
- We formuleren aandachtspunten voor een goede zorgstructuur en maken afspraken over de invulling, waaronder financiering.
- We formuleren met het onderwijs welke thema's belangrijk zijn voor de evaluatie van de ondersteuningsstructuren en spreken af hoe de evaluatie plaatsvindt.
- Hoe de verbinding tussen de ondersteuningsstructuur op school en de wijk het beste kan worden vormgegeven, waarbij het jeugdgezondheidszorg, leerplicht en schoolmaatschappelijk werk een belangrijke rol hebben in die verbinding. De wederzijdse verantwoordelijkheden worden daarbij duidelijk omschreven. We kijken hierbij goed naar de context van de wijk en de school; maatwerk is hierbij het sleutelwoord.

Planning

Startbijeenkomst – november 2014. Doel bijeenkomst: afspraken maken over opdracht, structuur en inhoud.

Eindrapportage pilots – januari 2015.

Ontwikkelagenda gereed – vóór 31 maart 2015.

Vóór 1 augustus 2015 implementatie afspraken vanuit ontwikkelagenda, waaronder financiering.

3. Participatie

Beschrijving

Onder participatie verstaan wij de invloed die kinderen, jongeren en hun ouders, belangenbehartigers en burgers hebben op de ontwikkeling en invulling van het beleid, tijdens en na de transitie van de jeugdzorg. Wij vinden deze invloed belangrijk omdat wij de jeugdhulpverlening zo willen inrichten dat maximaal rekening wordt gehouden met de wensen en behoeften van kinderen, jongeren en ouders zodat hulpverlening op maat geleverd wordt aan de (jonge) burgers in Zwolle. Dit op basis van de visie positief opgroeien waarbij het 'kind in zijn of haar context' steeds uitgangspunt is.

Acties	Met wie	Wanneer	Toelichting
Participatie integraal opzetten			
In kaart brengen hoe participatie nu georganiseerd is op zowel gemeentelijk- als instellingsniveau	Partners	Vóór 1 maart 2015	Interne actie gemeente Zwolle
Op welke wijze kan de invloed van kinderen, jongeren en hun ouders, belangenbehartigers en burgers vergroot worden?	Ervaringsdeskundigen Participatieraad/jongerenraad/ klankbordgroep Jeugdzorg (vertegenwoordiging van)	Vóór 1 juli 2015	Te denken valt aan invloed op inrichting van de leefomgeving maar ook aan invloed op beleid bij de jeugdhulpinstellingen en in het hulpverleningsproces
Subthema pleegzorg			
Pleegzorg als verdiepingsthema op agenda	Ervaringsdeskundigen Participatieraad/jongerenraad/ klankbordgroep Jeugdzorg (vertegenwoordiging van)Pleegzorgorganisaties	Themabijeenkomst januari 2015 – voorbereiding bijeenkomst najaar 2014	Organiseren van een themabijeenkomst "Pleegzorg". Doel: op basis van knelpunten en verbeterpunten concrete actie punten benoemen en hierover vervolgspraken maken Relatie met thema 18-/18+.

4. Overgang 18+/18-

Beschrijving

Voor de Jeugdhulp wordt een leeftijdsgrens van 18 jaar gehanteerd voor de verschillende vormen van jeugdhulp. Na het 18e jaar vinden ondersteuning, hulp en zorg in de regel plaats uit een ander wettelijk kader, zoals Wmo, ZVW of AWBZ. Op basis van input van verschillende partijen is het duidelijk geworden dat de continuïteit van hulpverlening voor jongeren na hun 18e belangrijk is en geborgd kan worden als partijen elkaar weten te vinden en in gesprek zijn.

Het voorkomen van dakloosheid onder jongeren en jongvolwassenen is topprioriteit voor de gemeente Zwolle. De komende periode zetten wij ons samen met woningbouwcorporaties, banken, verzekeraars en energiebedrijven in op het voorkomen van dakloosheid door vroegtijdig mensen terzijde te staan. De vraag die centraal staat in deze inventarisatie is: hoe wij op lokaal niveau met de samenwerkende organisaties op een effectieve wijze nazorg organiseren die gericht is op zelfstandigheid en zelfredzaamheid van jongeren uit de jeugdhulpverlening tussen de 17 en 23 jaar.

Acties	Met wie	Wanneer	Toelichting
Overgang hulpverlening bij bereiken 18 jarige leeftijd			
Inventariseren wet- en regelgeving	Partners	Vóór 1 januari 2015	Mogelijkheden verlengde jeugdhulpverlening in kaart brengen
Realiseren doorlopende zorgpaden door integraal zorgaanbod	Jeugdhulpaanbieders Zorgverzekeraars Ervaringsdeskundigen	Vóór 1 juli 2015	Aansluiting gemeentelijk domein en verzekeraarsdomein
Pleegzorg	Ervaringsdeskundigen		Bij dit thema speelt ook de verbinding tussen 18-. Daar actiepunten en prioriteiten benoemen en afspraken maken over vervolgproces.
Voorkomen van dakloosheid onder jongeren en jongvolwassenen			
Vorbereiding op zo zelfstandig mogelijk deelnemen aan maatschappij na 18e verjaardag	Ervaringsdeskundigen SWT's Woningcorporaties Zorgverzekeraars GGD Bestaande aanbieders	Vóór 1 juli 2015	Aanleren woonvaardigheden + Voorlichting en praktische begeleiding

5. Monitoring

Beschrijving

Met de decentralisatie ligt de verantwoordelijkheid voor het beleid en de uitvoering van de Jeugdwet bij de gemeente. Ondanks de regionale samenwerking is elke gemeente individueel verantwoordelijk voor de uitvoering van haar jeugdzorgbeleid. De monitoring en verantwoording is zowel lokaal als regionaal. Om de resultaten te meten, zijn resultaatgerichte indicatoren nodig. In 2015 stellen wij in overleg met onze partners (waaronder de Participatieraad en de Jongerenraad) een set aan indicatoren op die wij de komende jaren gaan gebruiken.

Acties	Met wie	Wanneer	Toelichting
<i>Inventariseren wat er al is aan monitorings- en verantwoordingsinformatie</i>			
Inventariseren wat er al aan monitorings- en verantwoordingsinformatie is	Partners	Vóór 1 februari 2015	Interne actie gemeente Zwolle
Ontvangst landelijke handreiking indicatoren	Rijk/VNG	Vóór 1 februari 2015	Wordt landelijk ontwikkeld
<i>Ontwikkelen monitorings- en verantwoordingsindicatoren</i>			
Ontwikkelen resultaatgerichte indicatoren	Ervaringsdeskundigen Participatieraad/jongerenraad/ klankbordgroep Jeugdzorg (vertegenwoordiging van)GGD Jeugdhulpinstellingen Gemeenteraad	Vóór 1 juli 2015	Zoveel mogelijke gebruik maken van wat er al is; betrekken Raad bij ontwikkeling
Resultaatgerichte indicatoren integreren in verantwoordingsproces	Gemeente	Vóór 1 september 2015	

Regionale Transformatieagenda

Kwaliteit Jeugdzorg
Regio IJsselland

Conceptversie juni 2014

1. Inleiding

Per 1 januari 2015 zijn de gemeenten verantwoordelijk voor de gehele jeugdzorg. Via het Regionale Transitie Arrangement IJsselland + (RTA) hebben de 11 gemeenten de continuïteit van deze zorg in 2015 en 2016 gewaarborgd en hiermee de ruimte gecreëerd om de transformatie vorm te geven. Eveneens hebben de regiogemeenten in dit RTA afgesproken om deze zorg in ieder geval in 2015 en 2016 gezamenlijk in te kopen.

We hebben door deze nieuwe taken te maken met een ontwikkelperiode, zowel in het voorbereidend jaar 2014 als de periode 2015 en 2016 (RTA) waarin we met nieuw elan en nieuwe randvoorwaarden de transitie en transformatie vorm gaan geven. Vanuit deze nieuwe positie en rollen moeten we gaan werken aan goed opdrachtgeverschap met als doel kwalitatief goede zorg voor de jeugd. Om dit te sturen zullen wij goede afspraken aan de voorkant moeten maken in de vorm van subsidievoorwaarden en/of contractvoorwaarden en de voortgang te volgen en de te behalen resultaten (outcome) te monitoren en te evalueren. Dit maakt het mogelijk te sturen op kwaliteit.

De opdracht van de werkgroepen Zorginhoud is het formuleren van de minimale voorwaarden aan de toegang tot jeugdhulp, de kwaliteit en innovatie voor de regionale inkoop- en subsidieafspraken

2015 en 2016. In deze notitie doet de werkgroep een inhoudelijk voorstel voor eisen. Deze notitie vormt input voor het formuleren van subsidie- en/of contractvoorwaarden.

Zorgvormen/organisaties waarvoor de eisen moeten gelden

De eisen zullen van toepassing zijn op de volgende onderdelen

- J-GGz: landelijke afspraken en overgangstermijn van drie jaar: gemeenten sluiten inkoopcontracten met de bestaande zorgaanbieders, bekostigingsmethode en systematiek blijft zolang gehandhaafd t/m 2016, (beperkte) ondersteuning van Zorgverzekeraars
- Jeugd-en opvoedhulp: subsidiebeschikkingen Trias en Pactum (subsidie).
- Jeugdreclassering (JB) en jeugdbescherming (JR) dmv subsidiebeschikkingen.
- Jeugd/LVG: inkoopcontracten met een nog nader te bepalen aantal grotere zorgaanbieders (o.a. Vitree en Ambique) en daarom aansluitende afspraken met de kleinere zorgaanbieders.
- Financiering van nieuwe crisisopvang/spoedhulp en AM(H)K (subsidie), kader: Wmo.
- ruimte voor nieuwe innovatieve aanbieders.

² Dit sluit aan bij de bijlage "contractering jeugdzorg" bij de memo regionale samenwerkingsvormen zoals vastgesteld in het Bestuurlijk Overleg regio IJsselland d.d. 26 maart 2014.

2. Toegang

In het RTA regio IJsselland is afgesproken dat de toeleiding tot de gespecialiseerde zorg altijd verloopt via de lokale infrastructuur. Elke gemeente is vrij dit op haar eigen manier te organiseren, bijvoorbeeld via het Centrum voor Jeugd en Gezin of in een sociaal gebiedsteam. Dit sluit aan bij de visie om ondersteuning en zorg zo nabij en toegankelijk mogelijk te organiseren en bij het principe: één gezin, één plan en één regisseur. De opzet is dat de toeleiding, maar ook de afschaling van interventieniveaus, op lokaal niveau plaatsvindt op grond van uniforme regionale criteria.

De toeleiding moet niet ingeperkt worden door uniforme criteria, maar gemeenten richten hun lokale infrastructuur op zodanige wijze in dat zij de toeleiding lokaal op een deskundige manier kunnen uitvoeren. Wanneer men met regionale wegingcriteria gaat werken, blijft de huidige toewijzingsprocedure (zoals bij Bureau Jeugdzorg) grotendeels intact. De bedoeling is dat het anders moet en dat generalisten in het basisteam van het CJG of sociaal gebiedsteam meer handelingsruimte moeten hebben om maatwerk te kunnen bieden.

De gemeente is verantwoordelijk voor een deskundige advisering over en beoordeling van de vraag of er een voorziening op het gebied van jeugdhulp nodig is en welke voorziening dit dan is. De door de gemeente te treffen voorziening kan zowel een algemene, vrij toegankelijke voorziening zijn als een individuele voorziening. Een individuele voorziening zal vaak betrekking hebben op de meer gespecialiseerde zorg.

Vanaf 1 januari 2015 hoeven er geen indicatiebesluiten meer te worden afgegeven. Gemeenten moeten wel bepalen welke jeugdhulp als vrij en als niet vrij toegankelijk wordt beschouwd en professionals moeten gemandateerd zijn om te kunnen doorverwijzen. In het RTA is al vastgelegd dat de toeleiding naar de zwaardere vormen van jeugdhulp altijd via de lokale infrastructuur verloopt. Belangrijk daarbij is dat de individuele gemeenten zorgen voor voldoende expertise en deskundigheid in hun CJG of sociaal gebiedsteam. Dat betekent dat lokale teams met haar generalisten straks kunnen bepalen of een jeugdige en het gezin in aanmerking komt voor de specialistische zorg. Het credo hierbij is 'loslaten'. Het betreft hier de toeleiding naar de niet vrij toegankelijke voorzieningen die regionaal worden ingekocht.

In de Jeugdwet is bepaald dat gemeenten voor een aantal taken op regionaal niveau moeten samenwerken. Dit betreft de uitvoering van kinderschermingsmaatregelen, jeugdreclassering en bepaalde specialistische vormen van jeugdhulp (pleegzorg), de gesloten jeugdhulp en het Advies- en Meldpunt Huiselijk geweld en Kindermishandeling (AMHK). Deze vormen van jeugdhulp/maatregelen komen, relatief gezien, beperkt voor en daarom is er in deze regio sprake van een beperkt aantal aanbieders. Het gaat vaak om dure vormen van zorg die vragen om specialistische kennis van de inkopende partij. Vanwege het feit dat het gespecialiseerde aanbod zowel kwalitatief als kwantitatief voldoende beschikbaar moet zijn, is het gewenst (en grotendeels verplicht) dat gemeenten deze taken in samenwerking oppakken. Deze taken zijn niet vrij toegankelijk (behalve het AMHK) en betreffen dus individuele voorzieningen. Gemeenten moeten in hun verordening de toegang tot en de toekenning van deze voorzieningen regelen. Naast deze verplichte samenwerkingstaken in de Jeugdwet, is er ook regionale samenwerking gewenst op het gebied van de 24-uurs crisis hulp, de vertrouwenspersoon, de collectieve belangenbehartiging en cliëntenparticipatie.

In de jeugdregio IJsselland+ organiseren we samen:

1. Alle vormen van Jeugdhulp (daghulp t/m 24 uur) die noodzakelijkwijs gegeven moeten worden in een residentiele voorziening of klinische setting. Onder andere:
 - Jeugd en opvoedhulp;
 - Jeugd hulp voor verstandelijk, lichamelijke of zintuigelijke beperkte jeugdigen;
 - Jeugd geestelijke gezondheidszorg (J-GGZ);
 - Gesloten jeugdhulp
2. Pleegzorg
3. Jeugdbescherming en jeugdreclassering
4. Advies- en Meldpunt Huiselijk geweld en Kindermishandeling (AMHK)
5. Crisis hulp
6. Vertrouwenspersoon
7. Collectieve belangenbehartiging en (cliënten)participatie.

3. Regionale basisvoorwaarden toegang

Gemeenten hebben dus de vrijheid om de lokale toegang zelf in te vullen, mits zij voldoen aan de onderstaande basisvoorwaarden:

- a. Iedere gemeente zorgt ervoor dat de lokale toegang voldoet aan de kaders die vanuit de Jeugdwet worden gesteld;
 - b. Iedere gemeente zorgt ervoor dat de professionals bij de lokale toegang beschikken over de juiste competenties en de benodigde bevoegdheden, conform de wettelijke voorwaarden bij de toegang: de norm verantwoorde werkhouding en de eisen uit art. 2.1. van het Uitvoeringsbesluit.
 - c. Iedere gemeente werkt volgens de regionale visie 'opvoeden versterken';
 - d. Iedere gemeente zorgt voor voldoende expertise in haar lokale basisteam;
 - e. Iedere gemeente legt in haar beleid vast wie bevoegd is tot het toeleiden naar de zwaardere vormen van jeugdhulp en geeft hiervoor mandaat aan deskundige generalisten;
 - f. Voordat doorgeleid wordt naar zorg op de zwaardere interventieniveaus vindt er lokaal of regionaal³ consultatie plaats bij gedragswetenschapper of GZ psycholoog;
 - g. Iedere gemeente zorgt voor onafhankelijke generalisten in het toeleiden naar zwaardere vormen van jeugdzorg;
 - h. Iedere gemeente zorgt voor voldoende expertise in haar lokale toegang in de vorm van versterking nuldelijn in de vorm van een gedragswetenschapper en GZ psycholoog;
 - i. Iedere gemeente zorgt voor een goede sociale kaart jeugd;
 - j. Wanneer er sprake is van zorg op de interventieniveaus 5, 6 en 7 blijft de lokale gemeente verantwoordelijk voor de casusregie. De gemeente wijst hiervoor een casusregisseur toe;
 - k. Casusregisseur van de lokale gemeente heeft de regie, draagt zorg voor een integrale toewijzing van zorg, ziet toe op de duur van de hulpverlening en monitort de inzet op de zwaardere interventieniveaus.
- l. Gezinsplan is leidend. In het gezinsplan worden de te behalen doelen vastgesteld en evaluatiemomenten opgenomen. Tijdens deze evaluatiemomenten wordt door degeneralist/casusregisseur getoetst of de hulp voortgezet dient te worden. Dit gebeurt minimaal één keer per kalenderjaar.

Aanvullende afspraken die gemaakt moeten worden bij contractering van partners:

- a. Casusregisseur heeft samen met het gezin de regie over het gezinsplan;
- b. Hulpverlening wordt conform gezinsplan uitgevoerd;
- c. Zorgaanbieder bepaalt niet zelf de lengte en frequentie van de zorg, maar doet dit in overleg met de (onafhankelijke) generalist en conform het gezinsplan;
- d. Wanneer nodig schuiven zorgaanbieders aan bij lokale multidisciplinaire overleggen (MDO's).

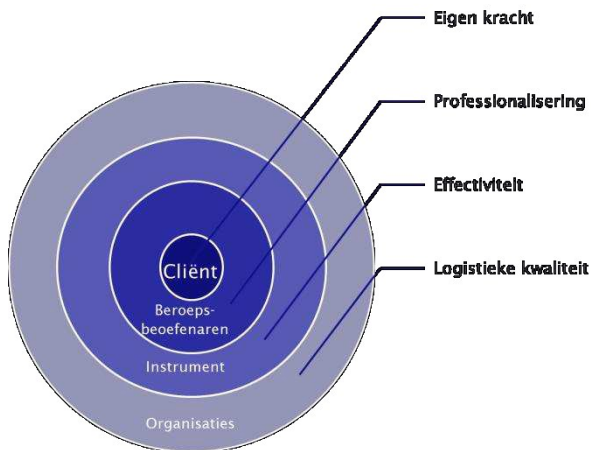
³ Regionale consultatie kan ook plaatsvinden in de Jeugd GGZ. Aan de huidige soorten DBC's wordt een consultatie DBC toegevoegd, omdat het in bepaalde gevallen belangrijk is dat specialisten uit de basis GGZ of de specialistische GGZ meekijken voor wat er nodig is. Soms is meekijken al voldoende en hoeft er geen volledig DBC te worden ingezet.

4. Kwaliteit

Op dit moment gelden er al diverse kwaliteitseisen binnen de (jeugd)zorg die bij wet (Jeugdwet) geformuleerd zijn of door brancheorganisaties of beroepsbeoefenaars opgesteld zijn. Wij hebben deze kwaliteitseisen geïnventariseerd en opgenomen bijlagen A en B van deze notitie. Deze notitie gericht op aanvullende kwaliteitseisen gericht op de doelen van de transformatie van de Jeugdzorg en de regionale visie/uitgangspunten Transformatie Jeugdzorg

Definiëring kwaliteit vanuit vier dimensies

De kwaliteit van hulp, ondersteuning en zorg voor een jeugdige/het gezin kan vanuit vier dimensies herleid worden: de cliënt, de beroepsbeoefenaar, het instrument en de organisatie.

De cliënt

In de Jeugdwet staan de eigen verantwoordelijkheid en de eigen mogelijkheden van jeugdigen en hun ouder(s)/verzorger(s), met inzet van hun sociale netwerk, voorop. De cliënt is dan ook heel belangrijk bij het beoordelen van de kwaliteit van het (hulp)aanbod en de geboden diensten. Professionals moeten oog hebben voor wat de jeugdige en zijn omgeving zelf kan en wat er aan interventies of hulp nodig is om het beoogde resultaat te bereiken.

Wat kwaliteit van hulpverlening is en hoe dat wordt ervaren, wordt bepaald door de jeugdige en zijn omgeving. Jeugdigen hebben zelf hun mening over en ervaringen met de kwaliteit van geleverde hulp. In de praktijk benadrukken zij specifieke kwaliteitsaspecten van hulp. Het betreft vaak organisatorische en relationele aspecten van kwaliteit, zoals bereikbaarheid en toegankelijkheid van jeugdhulpvoorzieningen (dicht bij huis, zonder wachtlijst beschikbaar), privacy, bejegening en persoonlijke autonomie.

Beroepsbeoefenaren

Als gezinnen er zelf of met behulp van hun netwerk niet uitkomen, komen professionals in beeld. Een vakbekwame professional beschikt over de juiste en actuele kennis en vaardigheden, kan een adequate beroepshouding zichtbaar maken en neemt deel aan deskundigheidsbevordering en intervisie. Reflecteren op het eigen handelen is een essentiële voorwaarde om goed te kunnen functioneren als professional, ook volgens de eisen die het nieuwe jeugdstelsel aan de professional stelt. Een deel van de professionals is werkzaam als beroepsbeoefenaar en is aangesloten bij de daarvoor bestaande beroepsvereniging. Beroepsverenigingen waken over de kwaliteit, bijvoorbeeld door in een beroepsprofiel te beschrijven welke kennis en ervaring voor de professie vereist is. Ook kunnen beroepsverenigingen een beroepsregister instellen. Zo'n register kent toelatingseisen in de termen van opleiding, supervisie, intervisie en levenslang leren via na- en bijscholing.

Instrumenten

Ook de interventies of methodieken die worden gebruikt bij het bieden van hulp aan jeugdigen zijn van invloed op de kwaliteit. In het jeugddomein wordt gebruik gemaakt van een veelvoud aan methoden.

Om te komen tot daadwerkelijk effectieve methoden heeft het beleid van de rijksoverheid zich de laatste jaren gericht op wetenschappelijke effectiviteitsonderzoek. Deze kennis, ofwel stand van de wetenschap wordt, indien mogelijk, vertaald in richtlijnen, waarbinnen de professional moet werken en op basis waarvan hij keuzes zal maken over de in te zetten behandelmethodes.

Organisaties

Organisaties die actief zijn binnen het jeugddomein dienen de professionals in staat te stellen om zo goed mogelijke ondersteuning, hulp of zorg aan de jeugdige te bieden. Zij creëren de essentiële randvoorwaarden, zoals de samenwerking met andere dienstverlenende organisaties die betrokken zijn rond de zorg voor een gezin. De Jeugdwet stelt een aantal kwaliteitseisen aan instellingen. Organisaties dienen zorg te dragen voor een laagdrempelige klachtenbehandeling en een onafhankelijke klachtencommissie, privacybescherming, cliëntenraadpleging en te werken met een meldcode voor kindermishandeling en huiselijk geweld. Met kwaliteitskeurmerken als ISO of HKZ kunnen organisaties laten zien dat zij een werkend kwaliteitssysteem hebben. De Jeugdwet schrijft geen kwaliteitskeurmerk voor, maar stelt wel een werkend kwaliteitssysteem als eis. Waar het om gaat, is dat een organisatie kan laten zien dat zij een lerende organisatie is, aan systematische kwaliteitsbewaking doet, intern kwaliteitsonderzoek uitvoert en voortdurend kwaliteitsverbetering in het oog heeft.

Algemene kwaliteitseisen

Voordat de werkgroep ingaat op mogelijke kwaliteitseisen per dimensie, wil zij nog een aantal algemene kwaliteitseisen benoemen:

a) Aantoonbaar bijdragen aan de beoogde transformatie

Wij hebben bij het opstellen van onze regionale visie, het Projectplan en het RTA, de zorginstellingen nauw betrokken. De tweejarige continuïteit van de zorg hebben wij gewaarborgd mits de zorginstellingen aantoonbaar bijdragen aan de beoogde transformatie. Dit moet blijken uit een tussenevaluatie in 2015. Indien partijen zich niet houden aan de voorwaarden die onderdeel zijn van het RTA, worden continuïteitsafspraken gewijzigd.

b) Kwaliteitseisen mogen geen afbreuk doen aan vermindering van regeldruk en meer ruimte voor de professionals

De werkgroep constateert dat de Jeugdwet, de afsprakenkaders voor de (professionele) uitvoering ervan, het landelijk te ontwikkelen evaluatiekader⁴, het Projectplan IJsselland en de lokale beleidsplannen al voldoende input leveren voor het formuleren van kwaliteitseisen. Het stellen van extra inhoudelijke eisen is naar de mening van de werkgroep niet meer in de lijn met de uitgangspunten. Dan wordt voorbij gegaan aan het doel om tot vermindering van regeldruk te komen en meer ruimte voor professional te realiseren. Extra inhoudelijke kwaliteitseisen kan juist belemmerend werken voor de opdracht van de zorginstellingen om nieuwe betere vormen van hulp en ondersteuning te ontwikkelen die passen bij de uitgangspunten en de financiële taakstelling.

De werkgroep adviseert om vanuit de huidige afspraken en de nieuwe wet kwaliteitseisen op te stellen. En bij het opstellen van de inkoop- en subsidievoorwaarden vooral te richten op goede procesafspraken voor de komende transitieperiode. De bestaande kwaliteitsstandaarden, wet en regelgeving en regionaal beleidskader zijn hiervoor de inhoudelijke basis. Aangezien de contractering en de beschikkingen voor het jaar 2015 en 2016 gelden, moet er ruimte zijn om te ontwikkelen (transformatie) en tegelijkertijd bureaucratiesering voorkomen worden. Hiervoor is het nodig dat er gedurende deze periode op open wijze afstemming plaats vindt over de werkpraktijk tussen opdrachtgever en opdrachtnemer. Afspraken hierover zijn onderdeel van het contract c.q. de beschikking.

⁴ Zie brief 31 maart aan de kamer (voortgang Transformatie Jeugd): het operationaliseren van het evaluatiekader: kwantitatieve en kwalitatieve indicatoren, inclusief outcome.

c) Ook bij onderaannemerschap zijn de kwaliteitseisen van toepassing. Ook bij onderaannemerschap worden de belangen van de cliënt, de kwaliteit van de beroepsbeoefenaar, kwaliteit van het instrument en de vereisten aan de betreffende organisatie in acht genomen. Bovendien vergewist zich er van dat uitvoeringsorganisatie de uitgangspunten van de regio IJsselland in acht neemt en hier naar handelt. De hoofdaannemer stimuleert hierbij innovatieve aanpak die verantwoord is (met inachtneming van doelen en kwaliteitseisen). Zij draagt zorg voor het (doen) verzamelen van gegevens ten behoeve van verantwoording en beleidsinnovatie (monitoring). Specifieke aandacht voor aanvullende eisen pleegzorg.

d) Kwantiteitsafspraken

Dit laat onverlet dat er ook afspraken gemaakt moeten worden die ingaan op de kwantiteit. Een doelstelling als het verminderen van het aantal kinderen dat langdurige intensieve (zwaardere) ondersteuning nodig heeft is kwantificeerbaar.

Mogelijke Kwaliteitseisen/afspraken per dimensie 2015 en 2016

Op basis van de formele kaders (uitgangspunten transitie en Jeugdwet en de regionale visie) en beredeneerd vanuit de vier dimensies, stelt de werkgroep voor de volgende kwaliteitseisen te hanteren bij de formulering van de contract- en subsidievoorwaarden:

t.a.v. cliënt:

- cliënt centraal (en zijn opvoeders), autonomie en oog voor wat cliënt zelf kan. Regie en vraaggericht werken. Inzet plan van aanpak (hulpverleningsplan) als onderdeel van verantwoorde hulp. Onder voorwaarde van veiligheid van het kind. In een gedwongen kader betreft het een andere situatie.
- maatwerk en in verbinding met het sociale netwerk, recht op privacy volgens de wetgeving, kwaliteit bejegening en kwaliteit aanbod/dienst volgens kwaliteitsstandaard.
- ruimte voor beoordeling en evaluatie hulp en diensten door cliënten zelf, het instellen van van een cliëntenraad (bij meer dan 10 fte's), het goed informeren van cliënten over over de werkwijze, de aanwezigheid van een vertrouwenspersoon en klachtenregeling. De vertrouwenspersoon wordt in de gelegenheid gesteld zijn/haar werk uit te voeren.
- recht op vrije keuze voor zover reëel (b.v. geestelijke stroming)
- organisaties moeten de tevredenheid van cliënten toetsen.

t.a.v. beroepsbeoefenaren

- professionals voldoen aan de vereisten geldend voor die branche en/of functie (bv registratie).
- professionals kennen de uitgangspunten van 'opvoeden versterken' en hanteren een werkwijze die hier bij past.
- de beroepsbeoefenaar draagt zorg voor aansluiting met de lokale netwerken van de cliënt en draagt zorg voor uitwisseling van de informatie voor zover nodig voor de uitvoering van het plan van aanpak, het behalen van de doelen of de afronding (bijvoorbeeld nazorg).
- de Verve werkwijze wordt gehanteerd en professionals zijn daarin geschoold.
- Professionals brengen niet alleen hun (specialistische) kennis in tbv de begeleiding van de cliënt maar juist ook (op verzoek) in het voorliggende veld zodat mogelijk zware en dure hulp niet meer nodig is.
- Andersom zullen beroepsbeoefenaren goed gebruik maken van de kennis en expertise van de generalisten en/of signaleerders en cliënten zelf.
- Beroepsbeoefenaren scholen zich wanneer gewenst t.b.v. de kwaliteit van de uitoefening van de functie en voor zover dit nodig is passend bij de nieuwe ontwikkelingen/kaders.

t.a.v. instrumenten/interventies

- 'lichter wanneer het lichter kan' als doelstelling van de uitvoering interventies
- bij uithuisplaatsing altijd eerst de optie van plaatsing in een gezinssituatie overwegen (pleegzorg of gezinshuis) voor overgegaan wordt tot plaatsing in een instelling (voor zover dit niet door de rechter wordt opgelegd)

- bij behandeling en hulp: uitgaan van evidence based dan wel veelbelovende interventies en aanpak of innovatieve aanpak (met goedkeuring betrokkene) voor zover de keuze onderbouwd kan worden , gemonitord en geëvalueerd op resultaat.

t.a.v. organisatie

- organiseren en faciliteren uitvoering van het werk
- de organisatie is aanspreekbaar op het naleven van de vereisten gesteld in de wet en andere richtlijnen zoals het hanteren van een meldcode kindermishandeling en huiselijk geweld.
- draagt zorg voor randvoorwaarden goede uitoefening van de functie en professie (registratiesysteem, scholing medewerkers, communicatie cliënten , e.d.)
- De organisatie draagt zorg voor goede aansluiting en verbinding met de lokale partners
- het afleggen van maatschappelijke verantwoording (volgens de jeugdwet): rapportage/verslaglegging
- fungeren als opdrachtnemer en gesprekspartner met het oog op beleidsontwikkeling, innovatie, benchmarking, evaluatie en monitoring, financiële verantwoording en het verder formuleren van prestatie indicatoren.

5. Transformeren

In de jaren 2014, 2015 en 2016 werken de aanbieders van jeugdhulp samen met de gemeenten aan de transformatie volgens de regionale visie Opvoeden Versterken. Voor de aanbieders in Deventer geldt de lokale visie van Wieg naar Werk. We zetten meer in op preventie en ambulante vormen van ondersteuning ter voorkoming van verblijfszorg. We werken vanuit de eigen kracht van het gezin aan een gezin, een plan in relatie met de andere transitiedossiers. Innovatie en vernieuwing in het nieuw stelsel en binnen de nieuwe jeugdwet is hiermee mogelijk. (Aldus het Transitiearrangement)

Aandachtspunten voor transformatie:

1. Begin klein
2. Mensenwerk
3. Laat de juiste dingen gebeuren
4. Dit lukt beter op de werkvloer
5. Leg de discussiepunten op het goede niveau neer
 - a. Strategisch
 - b. Tactisch
 - c. Praktisch
6. Ruimte voor wetenschappelijk onderzoek
7. Kwaliteit gaat boven kwantiteit

Transformatie vraagt iets van organisaties:

1. Lerende organisaties
2. Transparant: durf ervaringen (positief en negatief) te delen
3. Mensen moeten er zin in hebben
4. Geef professionals de ruimte
5. Investeer in de nieuwe professional
6. Leg dwarsverbanden
7. Kruisbestuiving van inspiratie

Toetsingscriteria

Aanbieders toetsen aan de kwaliteitscriteria van Vinkenburg: Technisch, functioneel en bejegening

- Technisch (kwaliteitsmodel)

Voor de veiligheid van een kind is technische kwaliteit nodig. We moeten een systeem bedenken dat simpel is. Geen bureaucratie. Wie betaalt het systeem? Er is behoefte aan een vereenvoudigd kwaliteitsmodel waarin klanttevredenheid een belangrijke rol speelt. Gemeenten laten hiermee zien dat er minder regels nodig zijn. Je kunt alleen innoveren met een simpel model. Organisaties moeten kwalitatief goed werk leveren. Innoveren is ook organisaties beoordelen op effectiviteit, declarabele uren, aantallen patiënten en samenwerking met andere partijen.

- Professioneel (lid zijn van een beroepsvereniging en nascholingsinspanning)
- Keurmerk (ook voor kleine instellingen? Dit vraagt veel)
- Veiligheid van het kind voorop
- Best practice, Evidence based (iets wat goed werkt moet niet ten koste gaan van innovaties om het innoveren).

- Functioneel (trends, kruisbestuiving)

- Deelname aan kennisdelingssessies op niveau RTA, maar ook lokaal
- Samenwerking
- Gebruik bestaande structuren
- Op basis van trends: denktank
- Laat ook nieuwe relaties ontstaan
- Netwerkdagen: leg de opbrengsten vast
- Werk de uitgangspunten uit op drie niveaus: operationeel, tactisch en strategisch.

- Bejegening (klanttevredenheid, competenties)

- Dichtbij
- Snel
- 1 aanspreekpunt
- Klantverhalen op basis van een aantal vaste vragen
- Samenhang tussen verschillende factoren
- Bespreek dit punt met cliënten en cliëntorganisaties, patiëntenraden en ouderraden

Kennis-vaardigheden-houding-waarden-normen-motivatie-ambitie

Competenties van de nieuwe professional:

- Creativiteit
- Zelfontwikkeling
- Aanpassingsvermogen
- Coachen
- Durf
- Inlevingsvermogen
- Netwerken
- Samenwerken
- Conflicthantering
- Flexibel gedrag
- Innoverend vermogen
- Overtuigingskracht

6. Toelaten nieuwe aanbieders

Nieuwe aanbieders moeten voldoen aan de definitie van innovatie.

Dit moet je toetsen aan criteria:

- Zorgvernieuwing
- Doelmatigheid van de zorg
- Praktijkgericht: de cliënt heeft er iets aan.
- Aantoonbaar effect voor de cliënt
- Aantoonbaar regionaal/lokaal effect
- Het is een rechtspersoon zonder winstoogmerk
- Vermindering van bureaucratie
- Vermindering van overhead

Nieuwe ideeën ontstaan vaak klein, maar hebben omvang nodig om te kunnen slagen.

Nieuwe aanbieders komen binnen op het niveau van de gemeente.

De bekostiging zal dan ook uit gemeentelijk budget moeten en niet uit het budget dat met de bestaande aanbieders wordt afgesproken of uit een regionaal budget.

De toetsingscriteria moeten wel regionaal worden vastgesteld.

Het innovatiebudget moet los staan van de bezuinigingen. Als je meer bespaart als organisatie dan afgesproken, dan mag je dit bijvoorbeeld houden als beloning. Geef organisaties ruimte. Bouw prikkels in om innoveren aantrekkelijk te maken. Geef bij innovatie je investering aan, maar vooral op inhoud. Het voorstel is om innovatie in de prijs te verwerken en hier geen apart budget voor te creëren, omdat dit vooral bureaucratie oplevert.

7. Indicatoren

We zetten in op preventie en ambulante vormen van ondersteuning ter voorkoming van verblijfszorg. We werken vanuit de eigen kracht van het gezin aan één gezin, één plan in relatie met de andere transitiedossiers. Innovatie en vernieuwing in het nieuwe stelsel en binnen de nieuwe jeugdwet is hiermee mogelijk.

De belangrijkste indicator is:

- Het aantal jeugdigen in verblijfszorg

Dit aantal zou in de loop der tijd minder moeten worden. Vraag blijft altijd of de jeugdigen/gezinnen ook goed geholpen zijn zonder gebruik van verblijfszorg. D.w.z. dat de preventieve en ambulante ondersteuning een oplossing hebben geboden voor het probleem. Het in kaart brengen van terugval in preventieve en ambulante ondersteuning kan hierbij helpen.

Overige indicatoren:

- Het aantal jeugdigen/gezinnen met preventieve ondersteuning
Nog verder definiëren wat onder preventieve ondersteuning valt en wat de relatie hiervan is met verblijfszorg. Indien er geen relatie bestaat, ook niet meenemen.
 - o Vraag is echter wat deze indicator precies zegt bij een toename:
 - o Draagt dit echt bij aan het voorkomen van verblijfszorg?
 - o Of worden nu mensen geholpen die het anders ook wel gered hadden, zonder intensieve hulpverlening? (bijvoorbeeld door laagdrempeliger aanbod van ondersteuning)
- Het aantal jeugdigen/gezinnen met ambulante ondersteuning
Verder definiëren wat onder ambulante ondersteuning valt en wat de relatie hiervan is met verblijfszorg. Indien er geen relatie bestaat, ook niet meenemen.
 - o Vraag is echter wat deze indicator precies zegt bij een toename:
 - o Draagt dit echt bij aan het voorkomen van verblijfszorg?
 - o Of worden nu mensen geholpen die het anders ook wel gered hadden, zonder intensieve hulpverlening? (bijvoorbeeld door laagdrempeliger aanbod van ondersteuning)
- Eigen kracht
De mate van eigen kracht in beeld brengen bij de cliënten
- 1 gezin, 1 plan
Het aantal cliënten/gezinnen waarbij gewerkt wordt met de methode één gezin, één plan.

Bijlagen:

- A. Kwaliteitseisen op basis van de Jeugdwet
- B. Regelgeving en kwaliteitscriteria van organisaties en beroepsbeoefenaars;

Bijlage A Kwaliteitseisen op basis van de Jeugdwet

Wat zegt de jeugdwet (op hoofdlijnen) over kwaliteit.

Het spreekt voor zich dat er bij het maken en vastleggen van afspraken met de aanbieders en uitvoeringsorganisaties afgesproken wordt dat de wet nageleefd moet worden. Dit heeft hier met name betrekking op de Jeugdwet. Soms wordt er verwezen naar andere wet- en regelgeving (bijvoorbeeld Wmo of Algemene maatregel van bestuur, nadere regels, of op te stellen verordening)

In de jeugdwet staat dat colleges verantwoordelijk zijn voor een toereikend kwalitatief en kwantitatief aanbod (art. 2.6.1.a). Bij de artikelen die betrekking hebben op kwaliteit en het goed regelen daarvan onder hoofdstuk 2 (gemeente)benoemen we:

Art. 2.2.2.c: welke resultaten de gemeente in de door het plan bestreken periode wenst te behalen, hoe gemeten zal worden of deze resultaten zijn behaald en welke outcomecriteria gehanteerd worden ten aanzien van jeugdhulpaanbieders en gecertificeerde instellingen.

Verantwoordelijkheidstoedeling van toepassing (art 2.2.2.d en art 2.7). Het college verzekert zich bij het inzetten van de aangewezen voorziening ervan dat de jeugdhulpaanbieder in staat is te voldoen aan de eisen inzake de verantwoordelijkheidstoedeling⁵ gesteld bij of krachtens artikel 4.1.1, tweede lid, juncto 4.1.5, eerste lid.

Art 2.11, tweede lid: ... bij aanbesteding jh, jr of jb wordt in ieder geval een criterium dat betrekking heeft op kwaliteit opgenomen.

Hoofdstuk 3 gecertificeerde instelling: art.3.5, eerste lid, de gecertificeerde instelling bepaalt of, en zo ja, welke jeugdhulp is aangewezen in het kader van de uitvoering van de kindbeschermingsmaatregel of jeugdreclassering. Zij overlegt hiertoe met het college van de gemeente waar de jeugdige zijn woonplaats heeft (met uitzondering van situaties waarbij rechterlijke beslissing waarbij in jeugdreclassering is voorzien). Verder dient het college er zich van te vergewissen dat de vereiste certificering aanwezig is.

Hoofdstuk 4 Eisen aan jeugdhulpaanbieders en gecertificeerde instellingen. 4.1 (4.1.1. t/m 4.1.9: kwaliteit jeugdhulpaanbieders en gecertificeerde instellingen). Hier onder een korte duiding:

4.1.1.1: verantwoorde hulp verlening, op goed niveau, in ieder geval veilig, doeltreffend, doelmatig en cliëntgericht, afgestemd op reële behoefte van jeugdige of ouder.

4.1.1.2: organiseren zich zodanig voorzien van kwalitatief en kwantitatief voldoende personeel en materieel en dragen zorg voor zodanige verantwoordelijkheidstoedeling dat leidt tot verantwoorde hulp. Jeugdhulpaanbieder en gecertificeerde instelling betrekken resultaten van overleg met het college en cliëntorganisaties. Wanneer er sprake is van verblijf in een accommodatie (van tenminste een etmaal) wordt er zorg gedragen voor beschikbaarheid geestelijke verzorging (die zoveel mogelijk aansluit bij godsdienst of levensovertuiging jeugdige of ouder).

4.1.1.3 De hulpverlener neemt zorg voor goed hulpverlenerschap in acht en handelt vanuit verantwoordelijkheid met daarbij geldende professionele standaard.

⁵ Over verantwoordelijkheidsdeling: zie bijlage

4.1.2 Bij het uitvoeren van 4.1.1. en wanneer er sprake is van vroege signalering wordt eerst het opstellen van een familiegroepsplan aangeboden (niet wanneer ouders ontheven of ontzet zijn uit ouderlijke macht). Alleen bij weigering ouders of wanneer belangen/veiligheid kind geschaad worden wordt hier van af gezien.

4.1.3. er wordt gewerkt op basis van een plan van aanpak (of hulpverleningsplan) waarbij overleg met jeugdige en ouders en afgestemd op de behoefte. Bij pleegzorg worden pleegouders betrokken. Dit mag eventueel mondeling overeengekomen maar op verzoek binnen 14 dagen op schrift (altijd op schrift wanneer het gaat om kinderbeschermingsmaatregel of gesloten jeugdzorg). Vaststelling van het plan: uiterlijk binnen zes weken (wanneer afgezien is van een familiegroepsplan). Specifieke aandacht voor betrokkenheid pleegouders (in voorkomende gevallen).

4.1.4. Uitvoering 4.1.1.2 heeft systematische bewaking, beheersing en verbetering van de kwaliteit van de hulpverlening. Hiervoor wordt zorg gedragen (door jeugdhulpaanbieder of gecertificeerde instelling) voor: systematisch verzamelen en registreren van gegevens betreffende de kwaliteit van zorg, het aan de hand hiervan toetsen of dit leidt tot verantwoorde hulp, en op basis van de uitkomst zo nodig wijzigen van de aanpak/uitvoering. Dit geldt ook voor begeleiding pleegzorgaanbieder van een pleegouder.

4.1.5 Er kunnen nadere regels gesteld worden bij algemene maatregelen van bestuur of zonodig nadere regels wanneer dit vereist is voor het niveau van de (kwaliteit) van de hulpverlening

4.1.6. Jeugdhulpaanbieders en gecertificeerde instellingen (die overigens geen hulp verlenen) zijn in het bezit van een verklaring omtrent het gedrag (zie voor nadere gegevens lid 1 t/m 5, is inclusief mogelijkheid instelling register bij amvb t.b.v verantwoorde hulp)

4.1.7 Verplichting vaststelling meldcode waarin stapsgewijs vermeld hoe wordt omgegaan et signalen huiselijk geweld en kindermishandeling. Daarin /daarbij moet sprake zijn van snelle en adequate hulp. De kennis over en het gebruik hiervan moet bevordert worden. Bij Amv B wordt vastgesteld wat hier minimaal in moet staan.

4.1.8 Onverwijld en onmiddellijk wordt melding gedaan aan de daarmee belaste ambtenaren (inspectie): calamiteiten en geweld die bij de uitvoering van een kinderbeschermingsmaatregel of jeugdreclassering heeft plaats gevonden (inclusief vereisten welke informatie)

4.1.9 Jeugdhulpaanbieder en gecertificeerde instelling stellen een vertrouwenspersoon in de gelegenheid zijn taak uit te oefenen. Bij AmvB worden regels opgesteld over taken en bevoegdheden, e.d. (zie verder lid 2 t/m 5)

4.2 Rechtspositie jeugdigen en ouders. In de artikelen 4.2.1. t/m 4.2.12 de eisen waaraan aanbieders en gecertificeerde instellingen moeten voldoen als het gaat om de rechten en belangen van cliënten (en hun verzorgers). Belangrijk onderdeel is dat er een klachtenregeling is volgens de richtlijnen die wordt nagekomen en dat medezeggenschap geregeld is (er moet een cliëntenraad zijn). In artikel

4.2.6 is opgenomen over welke voorgenomen besluiten de cliëntenraad in ieder geval geraadpleegd wordt voor advies. De cliëntenraad mag ook ongevraagd advies geven. Uitwerking van de gang van zaken rond cliëntenraad in de verschillende artikelen onder 4.2 ; zo is er tevens een regeling voor een bindende voordracht in het bestuur opgenomen.

4.3.1. en 4.3.2 : gaan over Maatschappelijke verantwoording. Hierin staat opgenomen welke onderwerpen minimaal moeten worden opgenomen in een jaarverslag over de naleving van de wet (door jeugdhulpaanbieder of gecertificeerde instelling) op gebied van kwaliteit van uitvoering van taken, het klachtenrecht en de medezeggenschap.. Waaronder: hoe ouders en jeugdigen zijn betrokken bij het kwaliteitsbeleid en de frequentie waarmee en de wijze waarop binnen de instelling kwaliteitsbeoordeling

plaats vond en de beoordeling daarvan. Verder info in kader van klachtenrecht. In artikel 4.3.2. de eisen aan de openbare verslaglegging en aan wie deze in ieder geval gezonden dient te worden voor 1 juni van het jaar van vaststelling.

Hoofdstuk 5. Hierin zijn de wettelijke vereisten opgenomen die worden gesteld voor pleegzorg.

N.B. voor een uitwerking van de vereisten voor zover glieerd aan de wet is tevens het Uitvoeringsbesluit jeugdwet relevant. Het verdient aanbeveling hier ook naar te verwijzen bij het maken van afspraken met de instellingen.

Een aantal thema's rondom kwaliteit is landelijk nog in ontwikkeling zoals:

- 1) de ontwikkeling van een normenkader (basiskwaliteitseisen) voor instellingen die zich willen certificeren voor de uitvoering van jeugdbescherming en jeugdreclassering. Een landelijk (nog aan te wijzen) certificerende instelling kent deze certificering toe;
- 2) een traject voor (verdere) professionalisering van de jeugdzorg waarbij men toe werkt naar een gezamenlijk kwaliteitsregister met geregistreerde werkers (de jeugdzorgwerker op HBO-niveau en de orthopedagoog/psycholoog op WO-niveau);
- 3) de ontwikkeling van de een kwaliteitskader voor de norm 'verantwoorde hulp' (het inzetten van geregistreerde jeugdzorgwerkers). Dat gebeurt door beroepsverenigingen, werkgevers en cliëntenorganisaties onder toezicht van de Inspectie ;
- 4) de ontwikkeling van de norm 'verantwoorde werktoedeling' waarbij wordt geregeld welke werkzaamheden door welke beroepsbeoefenaren mogen worden uitgevoerd. Dit kwaliteitskader wordt ontwikkeld door beroepsgroepen onder toezicht van de Inspectie. Vraag die hierbij in de discussies naar voren komt, is in hoeverre deze aanvullende beleidskaders voldoende ruimte laten voor het (naar eigen verantwoordelijkheid en inzicht) handelen van de professionals en voor lokale beleidsvrijheid hierin.

Bijlage B Regelgeving en kwaliteitscriteria van organisaties en beroepsbeoefenaars

- a) Kwaliteitskader voorkomen seksueel misbruik in de jeugdzorg. Door de commissie (Rouvoet) Jeugdzorg Nederland op basis van rapport commissie Samson en (verplichte) Meldcode kindermishandeling.
- b) HKZ normering voor organisaties.
- c) Evidente based interventies (of veel belovend): zie overzicht van het NJI (via website).
- d) Kwaliteitsstandaarden jeugdzorg Q4C (zie website: quality for children) , Stichting Alexander, op basis van 'wat vinden jongeren'.
- e) Kwaliteitskader jeugdzorg, de norm van de verantwoorde werktoedeling: Jeugdzorg Nederland.
- f) Registratie professionals bij verschillende branches: BIG (registratie (publiekrechtelijk en verplicht) en andere verplichte en vrijwillige registers , beroepscode en tuchtrecht.
- g) mogelijk nadere afspraken tussen Rijk en VNG over kwaliteitskader en uitvoeringskader inspecties jeugdgezondheidszorg, jeugdwet/veiligheid en Justitie.

Bijlage 3

Lijst met afkortingen

AKJ	Advies en Klachtenbureau Jeugdzorg
AMK	Advies- en Meldpunt Kindermishandeling
AMHK	Advies en Meldpunt Huiselijk Geweld en Kindermishandeling
AWBZ	Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten
BJzO	Bureau Jeugdzorg Overijssel
BO	Basisonderwijs
BOO	BelangenOrganisatiesOverijssel
CAK	Centraal Administratie Kantoor
CBS	Centraal Bureau voor de Statistiek
CIZ	Centraal Indicatieorgaan Zorg
CJG	Centrum voor Jeugd en Gezin
DBC	Diagnose Behandel Combinatie
GGz	Geestelijke Gezondheidszorg
GGD	Gemeenschappelijke Gezondheidsdienst
GI	Gecertificeerde Instelling
JGZ	Jeugdgezondheidszorg
LVB	Licht Verstandelijke Beperking
MBO	Middelbaar Beroepsonderwijs
NJG	Netwerk voor Jeugd en Gezin
OOGO	Op Overeenstemming Gericht Overleg
OTS	Ondertoezichtstelling
PGB	Persoons Gebonden Budget
PO	Primair onderwijs
RTA	Regionaal Transitie Arrangement
RvdK	Raad voor de Kinderbescherming
SGJ	Stichting Gereformeerde Jeugdzorg
SHG	Steunpunt Huiselijk geweld
SWT	Sociaal Wijkteam
VNG	Vereniging van Nederlandse Gemeenten
VO	Voortgezet onderwijs
VOG	Verklaring omtrent gedrag
Wmo	Wet maatschappelijke ondersteuning
Wpg	Wet publieke gezondheidszorg
ZIN	Zorg in Natura
ZVW	Zorgverzekeringswet

augustus 2014

Informatiekaart

Leeftijdsgrenzen

18-/+

Wat verandert in 2015

Vanaf 1 januari 2015 wordt de zorg en ondersteuning voor jongeren onder de 18 jaar voor een belangrijk deel belegd in de Jeugdwet en vanaf 18 jaar in de Wmo 2015. Ook zijn er andere wettelijke kaders, zoals de Zorgverzekeringswet en de Wet langdurige zorg, die van belang zijn bij de overgang rond het 18^e levensjaar. Tussen de verschillende domeinen bestaan belangrijke aandachtspunten. In deze informatiekaart brengen de TransitieBureaus Jeugd en Wmo deze aandachtspunten in kaart. Op basis van input van verschillende gemeenten en experts is het duidelijk geworden dat de continuïteit van zorg van jongeren na hun 18de geborgd kan worden als partijen elkaar weten te vinden en in gesprek zijn. Deze informatiekaart geeft weer op welke punten het voor gemeenten van belang is om in gesprek te gaan en afspraken te maken.

Wettelijke kaders leeftijdsgrenzen

Jeugdwet

In de Jeugdwet geldt in principe het uitgangspunt dat er een leeftijdsgrens van 18 jaar geldt voor jeugdhulp en jeugdbescherming (artikel 1.1 Jeugdwet). Jeugdhulp kan doorlopen tot maximaal het 23ste levensjaar, indien de hulp niet onder een ander wettelijk kader valt en mits het voldoet aan daarvoor geldende voorwaarden. Voor jeugdreclassering geldt dat indien een delict is gepleegd vóór de jeugdige de leeftijd van 23 bereikt hij veroordeeld kan worden via het jeugdstrafrecht. De jeugdreclassering die dan wordt opgelegd en de jeugdhulp die uit de strafrechtelijke beslissing voortvloeit, loopt dan door tot het einde van de titel Jeugdreclassering en jeugdhulp die voortvloeit uit een strafrechtelijke beslissing kan dus doorlopen tot ná het 23ste levensjaar, indien de hulp niet onder een ander wettelijk kader valt en mits het voldoet aan daarvoor geldende [voorwaarden](#). De gemeente is hiervoor verantwoordelijk met de inwerkingtreding van de Jeugdwet.

Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo)

In de Wmo2015 geldt in principe geen leeftijdsgrens. In artikel 2.1.5 van de Wmo 2015 staat een uitzondering, namelijk wanneer het gaat om een maatwerkvoorziening of een persoonsgebonden budget ten behoeve van een woningaanpassing voor een minderjarige. Cliëntondersteuning (MEE), hulpmiddelen, en woningaanpassingen, doventolk, maatschappelijke opvang (en vrouwenopvang) vallen ook voor de jeugd onder de Wmo2015.

Zorgverzekeringswet (Zvw)

GGZ tot 18 jaar valt onder de Jeugdwet en vanaf het 18de jaar, met uitzondering van beschermd wonen, onder de Zvw.

Wet langdurige zorg (Wlz)

De Wlz is er voor de meest kwetsbare mensen met een beperking die 'levenslang en levensbreed' op zorg zijn aangewezen.

Onderwijs

Jongeren tussen de 5 en 18 jaar moeten onderwijs volgen totdat ze een startkwalificatie hebben of 18 jaar worden.

Participatiewet

In het algemeen geldt dat aanspraak op ondersteuning en een eventueel recht op een bijstandsuitkering mogelijk is vanaf 18 jaar. Hiervoor gelden enkele uitzonderingen en voorbehouden. Ook voor de studieregeling die onderdeel is van de Participatiewet kan onder

bepaalde voorwaarden, vanaf 18 jaar een recht bestaan. Recht op de Wajong bestaat vanaf 18 jaar.

Wat betekent dit voor gemeenten?

Gemeenten krijgen vanaf 2015 de verantwoordelijkheid voor de zorg en ondersteuning voor jeugdigen en de ondersteuning voor iedereen vanaf 18 jaar en ouder. Dit betekent dat gemeenten doorlopende zorgpaden voor jongeren kunnen realiseren en dat, ondanks dat jongeren formeel van systeem veranderen, zij de continuïteit van zorg voor deze groep kunnen borgen. Goede aansluiting is belangrijk om te voorkomen dat problematiek verergert. Een zachte overgang is voor alle jongeren van belang. Speciale aandacht verdienen echter licht verstandelijk beperkte jongeren die een kwetsbare groep vormen.

Algemene aandachtspunten:

- Het is van belang dat gemeenten in een vroeg stadium de verschillende actoren en partijen benaderen om te komen tot een integraal zorg aanbod en een goede overdracht om de continuïteit van zorg borgen na de 18^e verjaardag te borgen. Het is tevens van belang dat de jongeren om wie het gaat, hun ouders, verzorgers en begeleiders worden betrokken bij het overleg.
- Naast het borgen van een goede overdracht, geven veel jongeren aan dat het belangrijk is op tijd (bijvoorbeeld al vanaf de 16de jaar of nog eerder) te beginnen met de voor bereiding op het zo zelfstandig mogelijk deelnemen aan de maatschappij na de 18de verjaardag. Waarbij het niet alleen gaat om het aanleren woonvaardigheden, maar ook om voorlichting over en praktische begeleiding bij zaken als het afsluiten van zorgverzekering, aanvragen van studiefinanciering etc.
- Het investeren in het netwerk van de jeugdige is belangrijk. Help een jongere bij het opbouwen van een netwerk, wanneer er geen netwerk is, zodat een jongere dan steunpunten heeft om op terug te vallen. Dit is een continue aandachtspunt, met name bij de organisatie van de toegang tot jeugdhulp en de doorstroom bij 18 jaar. Daarnaast is het belangrijk dat ouders van kwetsbare jongeren opvoedondersteuning wordt geboden.
- Organiseer dat er iemand beschikbaar is die ook na het 18de jaar mee kan lopen, die naast de jongere staat en hem/haar ondersteunt bij de zorg en ondersteuning vanaf het 18de levensjaar. Waarbij de jongere weliswaar de regie houdt maar een vertrouwd iemand heeft om op terug te vallen.
- Koop in afstemming Jeugdzorg en Wmo ondersteuning in. Voor jongeren is het wenselijk dat zij hun aanbieder kunnen behouden, om zo een doorlopende lijn te realiseren.
- Maak met aanbieders afspraken over de overgang van jeugdhulp naar andere wettelijke kaders.
- Heb aandacht (binnen sociale wijkteams) voor jongeren tussen de 16-23.
- Maak afspraken met woningcorporaties over huisvesting van de kwetsbare groep van 18 tot 23 jaar.

Overgang Jeugdwet-Wmo2015

Amendement

Tijdens de behandeling van de Wmo 2015 in de Tweede Kamer is een amendement over de continuïteit van zorg door de Tweede Kamer aangenomen.

Aan artikel 2.1.2, vierde lid, wordt onder vervanging van de punt aan het slot van onderdeel d door

een puntkomma een onderdeel toegevoegd, luidende: de wijze waarop de continuïteit van hulp wordt gewaarborgd, in het bijzonder ten aanzien van de persoon die door het bereiken van een bepaalde leeftijd geen jeugdhulp als bedoeld in de Jeugdwet meer kan ontvangen.

Door dit amendement worden gemeenten verplicht in hun Wmo-beleidsplan aandacht te besteden aan de wijze waarop zij zullen zorg dragen voor de continuïteit van zorg voor jongeren die op grond van het bereiken van de leeftijd van 18 jaar (of, in bepaalde gevallen, 23 jaar) niet langer in aanmerking komen voor zorg op basis van de Jeugdwet, maar dat wel nodig hebben.

Maatschappelijke opvang

De decentralisatie van de jeugdzorg biedt kansen om de aansluiting tussen maatschappelijke opvang (MO) en jeugdzorg te verbeteren. Dit is nodig omdat veel jongeren die in de opvang terecht komen een verleden hebben in de jeugdzorg. Een goede aansluiting tussen MO (of lichte begeleiding) en jeugdzorg kan voorkomen dat deze jongeren enige tijd na hun 18de met schulden en andere problemen in de opvang terecht komen. In de MO komen zeer regelmatig kinderen met hun moeder mee, bijvoorbeeld in de vrouwenopvang na huiselijk geweld. Deze kinderen groeien op dat moment niet op in een positief en stabiel pedagogisch klimaat en ook de moeders verkeren in een kwetsbare positie. Extra ondersteuning bij opvoeden en opgroeien vanuit jeugdzorg is nogal eens wenselijk. Door de decentralisatie van de jeugdzorg worden gemeenten ook voor dit deel van de zorg verantwoordelijk en kunnen zij de huidige schotten beslechten en voor zowel de oudere als jongere kinderen goede samenhangende zorg realiseren.

Aandachtspunten:

- Verbind Jeugd en Wmo professionals met elkaar. Zorg voor een sluitend aanbod van jeugdhulp en opvang voor deze groep jongeren, door nauwe samenwerking en informatie-uitwisseling tussen de aanbieders.
- Houd er rekening mee dat cliëntondersteuning (MEE), hulp middelen, en woningaanpassingen, doventolk, maatschappelijke opvang (en vrouwenopvang) ook voor de jeugd onder de Wmo2015 vallen.

Overgang Jeugdwet- Zvw/ Wlz

Zvw

Voor curatieve jeugd-ggz is een jongere vanaf zijn 18^e verjaardag aangewezen op de verzekeraar. In het geval van een doorlopende behandeling is het van belang dat de aansluiting tussen het gemeentelijk domein en verzekeraarsdomein goed georganiseerd is. In zowel de Jeugdwet als de Zorgverzekeringswet is een passage opgenomen die voorschrijft dat gemeenten en verzekeraars zorgen voor deze aansluiting.

Als de verzekeraar de betreffende behandeling bij dezelfde zorgaanbieder heeft ingekocht als de gemeente, dan zou kan de jeugdige in principe bij deze behandelaar moeten kunnen blijven en zal de factuur vanaf de 18-jarige leeftijd naar de verzekeraar gaan in plaats van de gemeente. Over de voorwaarden van deze overgang zijn nog geen verdere afspraken gemaakt. Als de verzekeraar dezelfde zorg bij een andere aanbieder heeft ingekocht, dan zal de jeugdige moeten overstappen naar deze behandelaar en zal zorginhoudelijke (gegevens)overdracht tussen behandelaren moeten plaatsvinden. De jeugdige kan bij de keuze voor een zorgverzekeraar meewegen welke behandelaren deze gecontracteerd heeft. Het is ook mogelijk dat de gemeente zorgaanbod heeft gecontracteerd dat niet in het basispakket zit. In dat geval is er sprake van 'zorg die niet onder een ander wettelijk kader valt' en is de gemeente gehouden deze zorg tot het 23^e jaar te continueren.

In alle gevallen heeft de verzekeraar, om zijn zorgplicht te kunnen vervullen, bepaalde informatie over lopende zorgtrajecten nodig. ZN en de VNG zijn momenteel in gesprek over de aard, inhoud en de praktische uitwerking van deze informatieoverdracht. Meer informatie hierover zal te vinden zijn op www.voordejeugd.nl.

Wlz

Op elke leeftijd kan er doorstroom plaatsvinden naar de Wlz. Het gaat om mensen die blijvend zijn aangewezen op permanent toezicht of op 24-uurszorg in de nabijheid. De Wlz is ook van toepassing voor de meest kwetsbare jeugdigen tot 18 jaar met meervoudige beperkingen of een (zeer) ernstige verstandelijke, lichamelijke of zintuiglijke beperking. De wet biedt een integraal zorgpakket dat persoonlijke verzorging, verpleging, verblijf, begeleiding en behandeling bevat, en ook thuis geboden kan worden, in de vorm van een persoonsgebonden budget (PGB) of als 'zorg in natura' (het 'volledig pakket thuis'). Jeugdigen bij wie al voor het 18^e levensjaar duidelijk is dat zij op grond van ernstige beperkingen of stoornissen hun verdere leven zorg nodig hebben, maken aanspraak op de Wlz. Zie de prestatie-codelijst om te zien welke code van een bepaalde vorm van AWBZ-zorg onder welke wet komt te vallen (zie [voordejeugd.nl](http://www.voordejeugd.nl)). Voor jeugdigen met een licht verstandelijke beperking die intramurale zorg nodig hebben, geldt dat zij vanaf het 18^e jaar onder de Wlz vallen.

Aandachtspunten:

- Informatie-uitwisseling: zorgverzekeraars/kantoren en gemeenten moeten afspraken maken over structurele informatie-uitwisseling voor jeugdigen die 18 jaar worden. Specifiek voor de Wlz moeten deze afspraken niet alleen voor het 18^e levensjaar worden gemaakt, maar ook over een eventueel eerdere doorstroom;
- Bewustwording bij cliënten: vanaf het 18^e levensjaar is de zorgverzekeraar/-kantoor verantwoordelijk. Voor jeugd-ggz kunnen bij het afsluiten van een verzekering factoren als 'gecontracteerde aanbieders' en 'inhoud van aanvullende pakketten' worden meegewogen.
- Afstemming: als een jeugdige na zijn 18^e verjaardag zowel ondersteuning vanuit de gemeente als zorg vanuit de zorg verzekeraar krijgt, kan afstemming nog steeds van belang zijn en moeten professionals elkaar kunnen blijven vinden.

Gedwongen kader

Jeugdbescherming: jeugdbeschermingsmaatregelen stoppen wanneer een jeugdige de leeftijd van 18 jaar bereikt heeft, maar de jeugdhulp in dat kader kan wel langer doorlopen. Met de inwerkingtreding van de Jeugdwet wordt de gemeente verantwoordelijk voor de jeugdbescherming en de jeugdhulp die in dit kader wordt ingezet. Dit moet integraal werken bevorderen en een warme overdracht tussen de jeugdbescherming en de gemeente borgen.

Jeugdreclassering: De (kinder)rechter kan een jongvolwassene veroordelen volgens het jeugdstrafrecht óf het reguliere strafrecht indien hij tussen de 16 en 23 jaar oud was wanneer het delict werd gepleegd. Bij een leeftijd tot 18 jaar wordt doorgaans het jeugdstrafrecht toegepast en bij een leeftijd boven de 18 het reguliere strafrecht. De vraag is steeds welke straffen en maatregelen het beste passen bij het ontwikkelingsniveau van de adolescent. Bij sommige jongvolwassenen tot 23 jaar biedt juist het jeugdstrafrecht de beste kansen op een effectieve aanpak. De rechter kan in zijn vonnis toezicht en begeleiding door de reclassering opleggen. Als de rechter kiest voor het jeugdstrafrecht, dan kan hij dit toezicht aan de jeugdreclassering óf aan de volwassenenreclassering opdragen. Met de inwerkingtreding van de Jeugdwet wordt de

gemeente verantwoordelijk voor jeugdreclassering en de jeugdhulp die uit een strafrechtelijke beslissing voortvloeit, dus ook wanneer dit wordt toegepast bij adolescenten die een delict hebben gepleegd vóór zij de leeftijd van 23 hebben bereikt en volgens het jeugdstrafrecht zijn veroordeeld. Dit biedt mogelijkheden om de jeugdreclassering nauw aan te laten sluiten bij gemeentelijk beleid en indien nodig een warme overdracht te borgen.

Aandachtspunten:

- (Gezins)voogden moeten vroegtijdig beginnen met de voorbereiding op het bereiken van de 18-jarige leeftijd.
- Zorg voor een goede aansluiting tussen het gedwongen kader en het lokale veld om overdrachten soepel te laten verlopen.
- Maak goede afspraken over de overgang van het woonplaatsbeginsel; voor 18- is dat de woonplaats van de ouder, voor 18+ de verblijfplaats van de jongvolwassene.
- Maak goede afspraken met de jeugd- en volwassenreclassering over de aansluiting op het lokale veld tijdens en na de straf rechtelijke titel.

Participatiewet

Als jongeren 18 jaar worden hebben zij in het algemeen aanspraak op ondersteuning en recht op bijstand (waaronder studieregeling) vanuit de Participatiewet en recht op uitkering en voorzieningen vanuit de Wajong. Daar zijn voor de Participatiewet enkele uitzonderingen op. Zo kan in bepaalde gevallen de gemeente besluiten re-integratiemiddelen in te zetten voor leerwerktrajecten voor jongeren van 16 of 17 jaar die nog op school zitten. Ook zijn er voorzieningen (braileregels, etc) voor onderwijsvolgende kinderen met een beperking (eigenlijk een OCW regeling, uitgevoerd door UWV).

Op basis van het Wmo 2015 en de Participatiewet kunnen jongeren zodra zij achttien zijn gevraagd worden een tegenprestatie te leveren. Werken met behoud van uitkering kan als re-integratie-instrument ingezet worden door gemeenten om de afstand tot de arbeidsmarkt van uitkeringsgerechtigden te verkleinen om zo de kans op regulier betaald werk te vergroten.

Aandachtspunten:

- Heb aandacht voor de kwetsbare (inkomens)positie van deze jongeren en maak afspraken over hoe om te gaan met de 4-weken wachttijd bij het aanvragen van een uitkering voor deze groep. Het kan bijvoorbeeld voor sommige jongeren beter zijn om de vier weken termijn niet te hanteren. Dit kan onderdeel zijn van een maatwerkaanpak die zeker bij kwetsbare jongeren vaak nodig is.

Onderwijs

Zodra jongeren achttien jaar worden vervalt de kwalificatieplicht. Zij zijn niet langer verplicht onderwijs te volgen. Jeugdigen die een opleiding volgen in het Middelbaar Beroeps Onderwijs kunnen nu recht hebben op begeleiding vanuit de AWBZ. Gemeenten moeten vanaf 2015 de begeleiding op bijvoorbeeld MBO scholen bieden.

Het is voor gemeenten van belang om met scholen in gesprek te gaan over de wijze waarop zij hier invulling aan geven. Zeker ook als de onderwijsinstelling in een ander gemeente staat dan waar de jeugdigen woont, is het verstandig in een vroeg stadium afspraken te maken.

Meer informatie over passend onderwijs is te vinden op:
<http://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/passend-onderwijs>

Goede voorbeelden

“Traject op maat (T.O.M.)” Gemeente Den Bosch

Bossche jongeren tussen de 18 en 23 jaar zonder startkwalificatie worden door de gemeente begeleid naar een betere toegang en instroom in opleiding en werk. Dit gebeurt door gemeentelijke jobcoaches en jongerenwerkers www.nji.nl/Praktijkvoorbeelden-Beschrijving-praktijkvoorbeeld?itemcode=VSP_IPV_12314

“De nieuwe kans” (Rotterdam)

De Nieuwe Kans is een organisatie voor dagbehandeling van jongeren vanaf 18 jaar, die actief willen werken aan de verbetering van hun situatie. Ze werken niet vrijblijvend, wel toegewijd en buiten de gebaande paden. Individuele coaches helpen de jongeren met het veranderen en verbeteren van hun leven. <http://www.denieuwekans.nl/>

“Kwikstart: een app voor jongeren” van Kinderperspectief.

Om jongeren voor te bereiden om de verantwoordelijkheden die zij krijgen heeft Kinderperspectief een praktisch app ontwikkeld om jongeren te ondersteunen. In de app, Kwikstart, vinden jongeren alle te regelen zaken op een rijtje. Daarnaast kunnen ze via de app veel informatie vinden over jeugdzorg, allerlei vormen van hulp, je gezondheid en allerlei andere praktische tips.
www.kwikstart.nl

Meer informatie

- www.invoeringwmo.nl
- www.voordejeugd.nl
- De brochure “Wat moet ik doen als ik 18 word?” op de website van het Loc: www.loc.nl
- <http://www.nji.nl/Onderwijs-en-zorg>
- <http://www.passendonderwijs.nl/praktijkvoorbeelden/>

Aan de totstandkoming van deze publicatie is de grootst mogelijke zorg besteed. Het TransitieBureau kan niet aansprakelijk worden gesteld voor eventuele onjuistheden, noch kunnen aan de inhoud rechten worden ontleend.

Opdrachtgever

TransitieBureau Wmo (VWS/VNG)

TransitieBureau Jeugd

Vormgeving

Kris Kras Design

© Rijksoverheid | september 2014